

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

จะทำให้ดู เห็นไหม เวลาพวกเราตายไป ไปเจอบบาล เขาจะถาม ถ้าคนลืมตัวนะ

“เห็นธรรมะไหม”

“ไม่รู้จัก”

“เห็นคนเกิดใหม่ เห็นคนแก่ไหม เห็นคนเจ็บไหม เห็นคนตายไหม”

เกิด แก่ เจ็บ ตาย นี่เป็นธรรมดา มันเตือนเราตลอดเวลา แล้วหมุ่คณะเราพอเป็นไป เห็นไหม เหมือนใบไม้ในต้นไม้อันหนึ่ง ใบไม้มันหลุดจากขั้วไปเลย มันสะท้อนต้นนั้นไหม นี่ก็เหมือนกัน หมุ่คณะเวลาเสียไป เวลาตายไปมันจะเอาตรงนี้มาเป็นคติธรรม ฉะนั้น สิ่งนี้มันจะเตือนใจพวกเราได้

ทีนี้สิ่งที่มันเป็นไปจริงตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงนะ เราจะบอกว่า เวลาคนตายในหน้าที่ เขาจะให้ความดีความชอบ เวลาพวกเรา เราเป็นคฤหัสถ์ เราเป็นฆราวาส เราก็อายุหาเกิน เวลาบอกว่าเราจะไปวัดไปวาเพื่อไปจำศีล เพื่อไปประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม คนแก่คนเฒ่าจะเข้าวัด นี่ไง เขาตายในหน้าที่นะ แต่พวกเราเวลาเราตาย เราตายของเราด้วยความพลั้งเผลอ ถ้าเขาตายในหน้าที่ เขาต้องได้ประโยชน์ของเขา แล้วยิ่งเขามีคติธรรมของเขา เขาจะเป็นประโยชน์กับเขาไป

แต่นี้มันเป็นการเวียนตายเวียนเกิดนะ ถ้ามันถึงที่สุดแห่งทุกข์มันจะประเสริฐมากกว่านี้ แต่คนเราเป็นเท่านี้ ใครจะมาตื่นเตนกับโลกก็ได้แต่เรื่องของโลกๆ ไป เวลาเราไปตื่นเตนกับโลก แต่เรามานับถือพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนาสอนถึงการสิ้นสุดแห่งทุกข์ เราก็อำก่นอยู่ เราก็อพยายามจะทำให้ถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ เราจะเข้าไปสู่สังขารมให้ได้ ถ้าเข้าไปสู่สังขารมให้ได้ นี่

ระหว่างทางที่เดินใจ ระหว่างที่เราทำงาน เรารักษาศีล เราเริ่มภาวนา เห็นไหม ระหว่างทางที่เดิน ใครจะเดินได้มากได้น้อยแค่ไหน

ในวัฏฏะนะ ในพระไตรปิฎกบอกว่า ในผลของวัฏฏะ เหมือนคนเดินอยู่กลางทะเลทราย แล้วยังต้องเดินไปข้างหน้าอีก แล้วลุกขึ้นมองว่ามันเดินไปไหนหรือไม่ไหน นี่ผลของวัฏฏะนะ แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา สิ่งนี้มันจะเตือนเราแล้ว สิ่งที่มีมันเป็นคนดีมันจะเตือนเรา เตือนเราว่าเราจะทำคุณงามความดีของเรามากน้อยขนาดไหน ถ้าเราทำความดีของเราได้มากแค่ไหนมันก็จะป้อนสมบัติของเราไป

แต่ที่เราหาอยู่หากินกันอยู่นี้มันเป็นผลนะ มันเป็นผลของกรรมดีกรรมชั่ว ถ้าคนทำกรรมดีมา เห็นไหม สิ่งใดมันจะมาของมัน ถึงจังหวะและโอกาสของมันจะมาของมัน แต่ถ้ากรรมของเราเราก็ต้องกระเสือกกระสนของเรา กรรมนี้เขาบอกว่า พูดถึงเวลาเป็นปัจจุบันธรรม แล้วเวลาปฏิบัติไปแล้ว พอมีปัญหาขึ้นมาจะบอกว่า นี่มันเป็นพันธกรรมทางจิต

มันมีกรรมเก่ากรรมใหม่ เวลากรรมเก่าขึ้นมานะ ทุกคนนะ คุณติ เราเกิดมาก็ต้องอยากประสบความสำเร็จ แต่ทำไมเรามีอุปสรรคล่ะ ที่นี้เวลาที่มีอุปสรรคเราก็จะท้อถอย

แต่สำหรับเรานะ เวลาที่มีอุปสรรค เราบอกว่า เราทำมาเอง! เราทำมาเอง! เราจะพูดกับตัวเองตลอดนะ เวลาเราภาวนา อะไรที่มันจะเป็นอุปสรรคนะ เราทำมาเอง เราเป็นคนทำมาเอง เวลาเราทำมาเอง เราจะไปโทษใครล่ะ เราจะไปเรียกร้องเอากับใครล่ะ ถ้าเราอยากได้ความสุขสบาย เราอยากได้คุณงามความดี เราต้องทำความดีมาสิ ถ้าเราทำคุณงามความดี โอกาสของเรา จังหวะของเรามันจะราบรื่นไป

แต่ถ้ามันมีอุปสรรค เราทำมาทั้งนั้นแหละ ถ้าเราไม่ทำมามันจะมีอุปสรรคอย่างนี้ไหม อุปสรรคนี้อุปสรรคของเรา เห็นไหม แต่คนที่เขาเข้มแข็งกว่าเราใช้ไหม เราเห็นว่าเป็นอุปสรรค คนอื่นบอกว่า โอ้โฮ! นี่มันเรื่องเล็กน้อยมาก คุณติ ผู้ที่ผ่านวิกฤติในชีวิตมามากๆ นะ เขาเห็นพวกเราดำรงชีวิต เขาบอกว่า อู้ฮู! พวกนี้อ่อนแอมาก พวกนี้อ่อนแอมาก โอ้เราเกือบตาย นี่เวลาคนที่อ่อนแอ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจเข้มแข็งขึ้นมา สิ่งที่ว่าอุปสรรค อุปสรรคเอาไว้มันก็เกี่ยวกันนะ เวลาภาวนาขึ้นมามันจะมีอะไรมาขัดขวาง

คุณิ เอาชนะตนเองยากกว่าเอาชนะ...ปัญหาของคนอื่นเราแก้ไขให้เขาได้หมดเลย ปัญหาอย่างนั้นต้องแก้อย่างนั้น ปัญหาอย่างนั้นต้องแก้แบบนี้ เวลาปัญหาชีวิตเรา เราแก้ไขไม่ได้ ปัญหาชีวิตเราแก้ไขไม่ได้ ปัญหาของคนอื่นเก่งนะ ปัญหาอย่างนี้ต้องแก้แบบนี้ แก้แบบนี้ เวลาปัญหาดตนเองแก้ไขไม่ได้เลย

เวลาภาวนายิ่งกว่านั้นอีก จิตเวลามันเป็นของมันเองขึ้นจากภายในนะ มันจะแก้ของมันอย่างไร มันจะแก้ไข มันจะพิจารณาของมันอย่างไร พูดถึงว่าเวลาภาวนาเข้าไปมันจะรู้ของมัน แล้วถ้าวิฤติมันเกิดขึ้นมา มันจะมีวิฤติของมันมาก แต่วิฤติอย่างนี้มันเป็นการฝึกฝน พัฒนาการของจิต จิตได้มีการฝึกฝน เห็นไหม พอมันมีการฝึกฝนแล้ว ถ้างานนั้น พัฒนาการนั้นยังไม่จบสิ้น กระบวนการของมัน มันก็ว่า อู้ฮู! นี่มันเป็นความมหัศจรรย์นะ อู้ฮู! มันละเอียดมากนะ จิตนี้ละเอียดมากนะ

มันจะมีมากไปกว่านั้น มันละเอียดถึงที่สุดจนมันปล่อยวางหมด แล้วมันปล่อยวางหมดนั้นเป็นอย่างไร แต่เวลาคนถามปัญหามาจะบอกว่า “มันจะเป็นอย่างนั้น มันจะเป็นอย่างนั้น” มันมหัศจรรย์ทั้งนั้นละ สิ่งมหัศจรรย์นะ มันเป็นระหว่างใจ ระหว่างที่มันจะเป็นไป พัฒนาการของมัน แต่เวลาเราศึกษาธรรมกันมานะ ในทางวิชาการเขาบอกว่ามันเป็นอย่างนั้นไม่ได้ มันเป็นอย่างนั้นมันจะไปติด

พัฒนาการของมัน คุณิ ดันไม้ไม่ให้มันเติบโต ดันไม้มันเป็นดันไม้พลาสติก ไม่ให้มันเติบโตเลย มันก็เป็นดันไม้พลาสติก ถ้าดันไม้มันมีชีวิตนะ มันเจริญเติบโตของมัน จิตของเราเวลาภาวนาเข้ามามันจะมีประสบการณ์ของมัน มันจะมีผลกระทบของมัน มันจะมีอุปสรรคของมัน มันจะมีความสุขของมัน มันจะมีความปล่อยวางของมัน มันมีเป็นขั้นเป็นตอนของมันไป คนไม่ภาวนาไป มันคาดหมายไปแล้วบอกอย่างนั้นก็ผิด อย่างนั้นก็ผิด ไม่ต้องทำอะไรเลยนะ พอทำอะไรมันก็จะผิดไปหมด ตัดนิมิต ตัดไปหมด

เราจะฝึกเด็กของเรา เราจะไม่ให้ลูกหลานเราผิดพลาดเลย บอกให้มันมีความรู้เหมือนเราเลย มันเป็นไปได้อย่างไร มันต้องฝึกฝนขึ้นมา แล้วถ้ามันมีพัฒนาการ มันมีความรู้ของมันมา มันจะมีความรู้เหนือเราอีก มันจะมีความรู้ดีกว่าเราอีก

ฉะนั้น ขณะที่มันมีพัฒนาการ สิ่งทีครุบาอาจารย์ท่านรู้ของท่าน ท่านจะคอยแนะคอยชี้คอยบอก คอยประคองไป แล้วจะบอกว่ามันเป็นมาอย่างนั้น มาอย่างนั้น

เวลาอุปสรรคนะ เวลาอุปสรรคที่มันเป็นไปได้ในชีวิตของเรา มันมีของมัน แล้วเวลามันมีของมันขึ้นมา มันมีอุปสรรคมาก มีอุปสรรคน้อย เพียงแต่ว่ามันเป็นเรื่องของสภาวะแวดล้อมหนึ่ง เป็นเรื่องของความเข้มแข็ง ความอ่อนแอของใจหนึ่ง แล้วเป็นเรื่องของกรรม มันเป็นเรื่องของกรรม มันมาอย่างนั้น

สังเกตได้ไหมเวลามีปัญหาขึ้นมาต่างๆ เวลาเกิดขึ้นมา มันมาได้อย่างไร มันมาได้อย่างไร แล้วเวลาเราได้รางวัลขึ้นมา มันมาได้อย่างไร อันนี้อันหนึ่ง แต่เวลาที่จิตมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาละ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาพระอานนท์มาถาม “อู้อู! ทำไมมันมหัศจรรย์ ทำไมबारมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้น”

“มันเป็นอย่างนั้นเอง มันเป็นอย่างนั้นเอง อานนท์ มันเป็นอย่างนั้นเอง สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา”

สิ่งที่เกิดขึ้นมา เราทำมาทั้งนั้นละ สิ่งทีมันทำมาทั้งนั้น เราทำมาทั้งนั้น พระพุทธศาสนา สอนถึงกรรมดีกรรมชั่ว ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำสิ่งใดจะได้เช่นนั้น คำว่า “ได้” เห็นไหม กรรมเป็นอจินไตย คำว่า “อจินไตย” มันไม่ใช่ว่า ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์ไซ้ไหม เราทำแล้วมันต้องให้ค่าอย่างนั้นๆ นี้เราพูดถึงวิทยาศาสตร์ แต่คำว่า “กรรมนี้เป็นอจินไตย” มันระหว่างไง

ความอาฆาตมาดร้าย ความกระทำให้ไปนั้น ผลจะเกิดขึ้นมากับจิตดวงนั้นมหาศาล การทำด้วยความพลั้งเผลอ การทำไปโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เห็นไหม ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์นี้มันให้ผลหมด แต่ให้ผลมากหรือให้ผลน้อย ทำเหมือนกัน แต่ให้ผลแตกต่างกัน นี่ไง อจินไตยไง เวลา มันให้ผลแตกต่างกัน แล้วเวลาจะให้ผลมันซับซ้อนมาแตกต่างกัน แล้วเราว่าเป็นชาติไหนละ มันจะเป็นระหว่างที่เราทำเมื่อไหร่ละ

ฉะนั้น คำว่า “อจินไตย” วาระถึงจะให้ผลและยังไม่ให้ผล ยังไม่ถึงคราวของมัน แต่ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์ต้องให้ผลอย่างนั้นๆ แล้วการให้ผลอย่างนั้น การซับซ้อนของจิต จิตมันซับซ้อน

ขึ้นมา พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เห็นไหม ความต่อเนื่อง ความต่อเนื่อง
ของคุณงามความดีมันต่อเนื่องมา

แต่เราทำความดีของเรา เราทำความดี ระหว่างทำความดี คนเรามีการทำความดีและความ
ไม่ดีมา ทำดีทำชั่วมา ระหว่างที่มันลุ่มๆ ดอนๆ ชีวิตเราถึงลุ่มๆ ดอนๆ ใจ แต่ถ้าเรามีสติ เราจะไม่
ทำสิ่งนั้น เราจะพยายามทำสิ่งที่เป็นคุณงามความดีของเรา แล้วทำถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้

ฉะนั้น สิ่งที่เราไม่เคยเห็นใช้ไหม เวลาศาสนาพุทธ เวลาเราไปงานศพ เขาเอาศพเวียน ๓
รอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เวลาเขาทำศพ เขาเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้า “เอ็งหน้ามีดตามัวมา เอ็ง
หลงใหลมาในวัฏฏะตลอดไป” เขาเตือนมาตลอดคนะ มันเป็นคติธรรมทั้งนั้นเลย แต่พวกเราทำกัน
จนชินชา ทำกันเป็นพิธีไป ทำให้มันจบบๆ ไป จะรีบกลับบ้าน

เวลาไปงานศพก็ว่าเมื่อไหร่จะเสร็จเสียที จะกลับบ้าน แต่เขาเตือนตลอด เห็นไหม เวลาเขา
ชักผ้าบังสุกุลให้ดูว่าตายแล้วนะ คนนี้ตายแล้วนะ แล้วเอ็งจะเป็นคนตายต่อไป เอ็งจะเป็นคนตาย
ต่อไป มันเกิดมรณานุสติ มันเกิดให้เราเตือนสติของเรา

ถ้าเราเตือนสติของเราละ ความคิดที่มันคับแคบใจ ความคิดที่มันบีบคั้นใจ เรามองเป็นของ
เล็กน้อยหมดเลย เพราะเราจะตาย แต่ถ้าชีวิตเรายังอยู่ เรายังว่าของเราๆ เวลาเราคับแคบใจ เรามีสิ่ง
ใดเกิดขึ้นมาในใจ มันจะพองตัว มันจะใหญ่มาก เพราะอะไร เพราะมันกำลังข่มขีเรา

แต่พอเราบอกว่าเราจะตายปั๊บ มันไม่มีอะไรให้ผลใจ มันข่มขีไม่ได้ มันไม่มีที่อยู่ใจ มันจะ
ข่มขีใคร เพราะเราจะตายแล้ว แต่ถ้าเรายังอยู่ เราจะต้องยึดมันถือมันมัน มันจะข่มขีเรา

มรณานุสติมันทำให้เราได้สติ มันเตือนใจเรา เห็นไหม ความเตือนใจเราว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมี
การเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา แต่สิ่งที่เป็นอริยทรัพย์ สิ่งที่เป็นคุณงามความ
ดีของเรา สิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับเรา เราจะต้องทำของเรา

มันเตือนเรานะ ในคติธรรมทั้งหมดในพิธีการศพ ในพิธีต่างๆ เขาเตือนผู้มีชีวิตทั้งนั้นละ
เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนก็เหมือนกัน เทศน์ศพอภิธรรมเขาก็สอนคนเป็นทั้งนั้น
แหละ คนตาย เห็นไหม กุสลา ฐมฺมา อกุสลา ฐมฺมา เราทำมาหรือยัง คำเทศน์คำสวดนั้นกับการ
กระทำ

คนของเรา พระของเราได้ทำแล้ว ทำถึงที่สุดแล้ว เขาได้เสียชีวิตไปแล้ว พอเขาเสียชีวิตไปแล้ว กรรมดีกรรมชั่วจะให้ผล แต่เราเชื่อมั่น เรามั่นใจว่าเขาไปดี เขาไปแบบสว่าง เขาไปแบบมีความสุข แล้วชีวิตของเขา เขาตายในหน้าที่ เขาประพฤติปฏิบัติของเขา เขาอยู่ปามาด้วยความร่มเย็นเป็นสุข เขาอยู่นิ่งๆ เห็นไหม คนร่มเย็นเป็นสุขเขาก็นิ่งของเขา เขามีความสุขของเขา แล้วเขาไปแล้ว หมดวาระของเขาแล้ว

มันก็เตือนชีวิตเรา เตือนพวกเรา เพื่อให้เรามีสติปัญญา เพื่อแก้ไขเรานะ เอวัง